

T.C.
ADALET BAKANLIđI
İcra İşleri Dairesi Başkanlığı

Sayı : 86420598-348/8152

24.10.2024

Konu : Kamulaştırma ve Kamulaştırmaz El
Atmadan Kaynaklı İcra Takiplerinde
Alınması Gereken Tahsil Harcı

DAğITIM YERLERİNE

İlgi : a) 02.10.2024 tarihli ve 86420598-317/7370 sayılı yazımız.
b) Teftiş Kurulu Başkanlığının 15.10.2024 tarihli ve E-20261793-045.02-81/5530 sayılı yazısı.

İlgi (a) sayılı yazımız ile 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu kapsamında açılan kamulaştırma bedelinin tespiti veya kamulaştırmaz el atmadan kaynaklanan tazminat davaları sonucunda verilen mahkeme ilamının icra takibine konu edilmesi hâlinde, başvurma harcı ile birlikte maktu miktarda icranın yerine getirilmesi harcının da alınması gerektiği belirtilmiş ve tüm icra dairelerine duyurulmuştur. Başkanlığımıza ulaşan görüş taleplerinden, 04.11.1983 tarihinden sonra fiili el atma nedeniyle hükmolunan tazminat ilamlarına ilişkin olarak tahsil edilecek harç hususunda tereddütlerin oluştuğu anlaşılmış, tereddütlerin giderilmesi amacıyla konunun daha detaylı ele alınarak görüş bildirilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmiştir.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun Geçici 6'ncı maddesinde "*Kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırmaz hiç yapılmamış olmasına rağmen 9/10/1956 tarihi ile 4/11/1983 tarihi arasında fiilen kamu hizmetine ayrılan veya kamu yararına ilişkin bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmazlara veya kaynaklara kısmen veya tamamen veyahut irtifak hakkı tesis etmek suretiyle malikin rızası olmaksızın fiili olarak el konulması sebebiyle, mülkiyet hakkından doğan talepler, bedel talep edilmesi hâlinde bedel tespiti ve diğer işlemler bu madde hükümlerine göre yapılır. Bu maddeye göre yapılacak işlemlerde öncelikle uzlaşma usulünün uygulanması dava şartıdır.*

...

Bu madde kapsamında açılan davalarda mahkeme ve icra harçları ile her türlü vekalet ücretleri bedel tespiti davalarında öngörülen şekilde maktu olarak belirlenir" hükmüne,

2942 sayılı Kanun'a eklenen Ek 1'inci madde ile "*Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak şekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan taşınmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıllık süre içerisinde imar programları veya imar uygulamaları yapılır ve bütçe imkânları dâhilinde bu taşınmazlar ilgili idarelerce kamulaştırılır veya her hâlde mülkiyet hakkını kullanmasına engel teşkil edecek kısıtlılığı kaldıracak şekilde imar planı değişikliği yapılır/yaptırılır. Bu süre içinde belirtilen işlemlerin yapılmaması halinde taşınmazların malikleri tarafından mülkiyet hakkından kaynaklı bedele ilişkin açılacak davalar, adli yargıda görülür.*" hükmüne,

Mezkûr Kanun'a eklenen Ek 4'üncü madde ile "*Bu Kanun uyarınca mahkemelerce hükmedilen bedel, tazminat, vekâlet ücreti ve yargılama giderleri, davacının veya vekilinin davalı idareye yazılı şekilde bildireceği banka hesap numarasına, bu bildirim tarihinden itibaren, otuz gün içinde yatırılır. Bu süre içinde ödeme yapılmaması halinde, genel hükümler dairesinde icra olunur.*

* Bu evrak, 5070 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bu Kanun uyarınca yapılacak icra takiplerinde idare, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 36 ncı maddesi uyarınca icranın geri bırakılmasını talep ederse idarenin teminat gösterme zorunluluğu yoktur.

Bu Kanun kapsamında açılan davalarda verilen bedel ve tazminat kararlarına ilişkin mahkeme ve icra harçları, davalı idare tarafından ödenmek üzere maktu olarak belirlenir." hükmüne yer verilmiştir.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun 1956/1 Esas, 1956/6 Karar sayılı içtihadı birleştirme kararında "...Usulü dairesinde istimlak muamelesine tevessül edilmeksizin gayrimenkulün yola kalbedilen şahıs, meni müdahale davası açabileceği gibi; dilerse bu fiili duruma razı olarak, mülkiyet hakkının amme hükmi şahsiyetine devrine karşılık gayrimenkulünün, mülkiyet hakkının devrine razı olduğu tarih olan dava tarihindeki bedelinin tahsilini de dava edebilir..." değerlendirme yapılmak suretiyle hüküm tesis edildiği görülmüştür.

Yargıtay 5. Hukuk Dairesinin 04.11.1983 tarihinden sonra fiilen el atılan taşınmazlara ilişkin olarak emsal kararlarında "... Eldeki davada taşınmaza 04.11.1983 tarihinden sonra el atılmıştır. 7421 sayılı Kanun ile 2942 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 4'ün üçüncü fıkrası; "Bu Kanun kapsamında açılan davalarda verilen bedel ve tazminat kararlarına ilişkin mahkeme ve icra harçları, davalı idare tarafından ödenmek üzere maktu olarak belirlenir." şeklinde düzenlenmiştir. 2942 sayılı Kanun'un 6487 sayılı Kanun'la değiştirilen Geçici 6 ncı maddesinin onikinci ve onüçüncü fıkraları; "09.10.1956 ile 04.11.1983 tarihini kapsayan dönemde oluşan mağduriyetin giderilmesi amacıyla getirilen ve malikler aleyhine bir takım hükümler içeren bu istisnai düzenlemenin 04.11.1983 tarihinden sonraki dönem içinde uygulanmasının hukuk güvenliğini zedeleyeceği" gerekçesiyle ve Anayasa'nın 2 ncı ve 35 inci maddelerine aykırı bulunarak 13.03.2015 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 13.11.2014 tarihli ve 2013/95 Esas, 2014/176 Karar sayılı kararıyla iptal edilmiştir. 2942 sayılı Kanun'da 04.11.1983 tarihinden sonraki fiili el atmalara ilişkin başkaca bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle kaynağını Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun, 16.05.1956 tarihli ve 1956/1 Esas, 1956/6 Karar ile 16.05.1956 tarihli ve 1954/1 Esas, 1956/7 Karar sayılı kararlarından alan 04.11.1983 tarihinden sonra fiilen el atılan taşınmazlar yönünden, kamulaştırmasız el atma nedeniyle açılan davalarda mahkeme ve icra harçlarının nispi olarak uygulanması gerektiğinden ..." denilmek suretiyle değerlendirme yapıldığı anlaşılmaktadır (Aynı mahiyette Yargıtay 5. HD. 2024/1002 E. 2024/8182 K.; 2024/1497 E. 2024/8233 K.; 2024/1490 E. 2024/7265 K.; 2024/1119 E. 2024/6996 K.).

Yargıtay 5. Hukuk Dairesinin emsal kararlarında hukuken el atılan taşınmazlara ilişkin olarak ise "...6745 sayılı Kanun'un 33 üncü maddesiyle 2942 sayılı Kanun'a eklenen Ek madde 1 inci maddesinde hukuki el atma düzenlendiğinden ve bu kapsamdahukuken el atılan dava konusu taşınmaza ilişkin tespit edilen tazminat bedeli yönünden 7421 sayılı Kanun ile 2942 sayılı Kanun'a eklenen EkMadde 4'ün üçüncü fıkrası uyarınca ve Dairemizin yerleşik uygulamasında davacı lehine maktu vekâlet ücretine hükmedilmesi gerekirken nispi vekâlet ücretine hükmedilmesi doğru görülmemiştir..." şeklinde değerlendirme yapıldığı görülmektedir (Aynı mahiyette Yargıtay 5. HD. 2024/998 E. 2024/6381 K.; 2024/4 E. 2024/5955 K.; 2023/12452 E. 2024/6044 K.; 2023/12754 E. 2024/4940 K.).

Mevzuat hükümlerinin, bu konuda Yargıtay tarafından verilen kararların ve Teftiş Kurulu Başkanlığının ilgi (b) sayılı yazısının değerlendirilmesi neticesinde;

2942 sayılı Kanun'un Geçici 6'ncı maddesine göre kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırması hiç yapılmamış olmasına rağmen 09.10.1956 tarihi ile 04.11.1983 tarihi arasında fiilen kamu hizmetine ayrılan veya kamu yararına ilişkin bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmazlara veya kaynaklara kısmen veya tamamen veyahut irtifak hakkı tesis etmek suretiyle malikin rızası olmaksızın fiili olarak el konulması sebebiyle, mülkiyet hakkından kaynaklanan bedel taleplerinde bedel tespiti ve diğer işlemlerin bu madde hükümlerine göre yapılacağı; 04.11.1983 tarihinden sonra fiilen el atılan taşınmazlar yönünden bedel taleplerinin ise kaynağını, yerleşik Yargıtay kararlarında belirtildiği üzere, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 16.05.1956 tarihli ve 1956/1 Esas, 1956/6 Karar ile 16.05.1956 tarihli ve 1954/1 Esas, 1956/7 Karar sayılı içtihatlarından aldığı; bu nedenle 04.11.1983 tarihinden sonra fiilen el atılan taşınmazlar yönünden kamulaştırmasız el atmaya ilişkin

* Bu evrak, 5070 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak elektronik imza ile imzalanmıştır.

tazminat kararlarının takibe konu edilmesi hâlinde tahsil edilecek harcın icra dosyasının safahatına göre nispi olarak hesaplanmasının gerekeceği; 2942 sayılı Kanun'un Geçici 6'ncı maddesi uyarınca açılan davalarda hükmedilen tazminatın takibinde ise ilgi (a) sayılı yazımızda da belirtildiği üzere maktu harç tahsilinin gerekeceği değerlendirilmiştir.

İdare tarafından mülkiyet hakkının vermiş olduğu yetkilerin hukuka aykırı olarak uzun süre kısıtlanması nedeniyle hukuken el atmanın gerçekleşmesi hâlinde, 2942 sayılı Kanun'un Ek 1'inci maddesi kapsamında açılan davalarda, ilgi (a) sayılı yazımızda da belirtildiği üzere aynı Kanun'un Ek 4'üncü maddesine göre maktu oranda harç alınması gerekeceği düşünülmektedir.

Bu itibarla;

1) 2942 sayılı Kanun kapsamında açılan kamulaştırma bedelinin tespiti davalarına ilişkin ilamların icra takibine konu edilmesi durumunda, aynı Kanun'un Ek 4'üncü maddesinin üçüncü fıkrası ile 492 sayılı Kanun'a ekli (1) sayılı Tarife'nin (B-I.1) bendi gereğince maktu başvurma harcı ile aynı Tarife'nin (B-I.2) bendi uyarınca maktu miktarda icranın yerine getirilmesi harcı alınması gerektiği,

2) 09.10.1956 ile 04.11.1983 tarihleri arasında fiilen el atılan taşınmazlar hakkındaki tazminata ilişkin ilamların icra takibine konu edilmesi durumunda, 2942 sayılı Kanun'un Geçici 6'ncı maddesinin 1'inci ve 7'nci fıkraları ile 492 sayılı Kanun'a ekli (1) sayılı Tarife'nin (B-I.1) bendi gereğince maktu başvurma harcı ile aynı Tarife'nin (B-I.2) bendi uyarınca maktu miktarda icranın yerine getirilmesi harcı alınması gerektiği,

3) 04.11.1983 tarihinden sonra fiilen el atılan taşınmazlar hakkındaki tazminata ilişkin ilamların icra takibine konu edilmesi durumunda, 492 sayılı Kanun'a ekli (1) sayılı Tarife'nin (B-I.1) bendi gereğince maktu başvurma harcı ile aynı Tarife'nin (B-I.3) bendi kapsamında icra takibinin aşamalarına göre nispi tahsil harcı alınması gerektiği,

4) 2942 sayılı Kanun kapsamında açılan hukuken el atılan taşınmazlar hakkındaki tazminata ilişkin ilamların icra takibine konu edilmesi durumunda, 2942 sayılı Kanun'un Ek 1'inci maddesi ve Ek 4'üncü maddesinin üçüncü fıkrası ile 492 sayılı Kanun'a ekli (1) sayılı Tarife'nin (B-I.1) bendi gereğince maktu başvurma harcı ile aynı Tarife'nin (B-I.2) bendi uyarınca maktu miktarda icranın yerine getirilmesi harcı alınması gerektiği,

Değerlendirilmiş olup, konunun yargıya intikal etmesi hâlinde yargı mercilerinin vereceği karara göre işlem yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Bilgi edinilmesi ile yazımızın yargı çevrenizde bulunan icra dairelerine duyurulmasını arz/rica ederim.

Hasan ÖZÇELİK
Hâkim
Bakan a.
Başkan

Ek : Dağıtım Listesi (160 Muhatap)

* Bu evrak, 5070 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak elektronik imza ile imzalanmıştır.